

Offensieve Buitenaanval

Ik weet nog dat we in een klein groepje bij elkaar zaten, na te denken over de consequenties van de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport 'De Punt'. Wat is het verschil tussen vermijdbaar en verwijtbaar? Al snel kwamen we tot de conclusie dat 'vermijdbaar' gaat over fouten in een systeem. Niet toe te rekenen aan individuen dus. 'Verwijtbaar' daarentegen gaat over het verkeerd toepassen, of het niet toepassen, van regels uit het systeem. Dat is dus wel individueel toe te rekenen. Vanuit het perspectief van een lerende organisatie zijn met name de vermijdbare fouten interessant. Dan ga je opeens nadenken over je manier van werken, en over alternatieven voor tot dan toe beproefde methodieken.

Het aanpassen van werkmethodes, procedures en instructies is een manier van double loop learning. Bij double loop learning vraag je je dus niet af of er wel voldoende water uit een HD komt. Dat is single loop learning: optimalisatie van bestaande gereedschappen. Double learning gaat bijvoorbeeld over de vraag wanneer je een binnenaanval doet en wanneer je een buitenaanval doet. Daar zitten aannames achter die bepalen hoe je te werk gaat, waarom je het op een bepaalde wijze doet, en of er wellicht nieuwe aannames van toepassing zijn die je manier van werken kunnen verbeteren.

Al discussiërend kwamen we tot de conclusie dat het te simpel was om alleen over een binnenaanval en buitenaanval te praten. Het gaat er ook om wat je binnen of buiten wilt bereiken. Wat denk je te winnen met een bepaalde inzet, wegen de risico's van je inzet op tegen je baten? Ik schreef daar ook al over in de column over de offensieve binnenaanval, en citeerde uit het Engelse systeem van de Dynamic Risk Assessment (DRA). Toen kwam opeens de gedachte op om twee variabelen te combineren in één model. Offensief versus defensief, en binnenaanval en buitenaanval. Als je die twee variabelen wegzet in een assenkruis, dan heb je opeens vier inzettypen te pakken. Daar ging de column 'Binnenstebuitenaanval' over.

Dus dat was mooi. Opeens hadden we een assenkruis met vier standaard inzettypen. Maar dan? Hoe noem je zoiets? En wat moet je er verder mee? Die vraag was een stuk lastiger te beantwoorden en op die bewuste avond kwamen we er dus ook niet uit. Ik had me wel voorgenomen om er eens een paar stukjes aan te wagen in de Brand & Brandweer. Niet om een pasklaar antwoord op te leveren, maar om eens wat gedachten het land in te slingeren en te kijken hoe de discussie zich verder zou ontwikkelen. Want dat het onderwerp leeft was me inmiddels wel duidelijk geworden. Ik heb ook enkele reacties mogen ontvangen op puntedu@live.nl, onder andere uit Hoorn, Groningen en Schiphol (waarvoor nog dank) waaruit vooral blijkt dat het nog alle kanten op gaat (en kan gaan). Bovenal bleek uit de reacties dat de brandweer een praktische en operationele organisatie is. Aanpakken dat inzetmodel, en wel zo! Hetwelk een zeer lovenswaardige mentaliteit is, maar ik zocht net een iets andere invalshoek. Die van de double loop learning, het vinden van vermijdbare fouten, het opzetten van een nieuwe doctrine. En dat heb je niet zomaar bedacht, zo is mij gebleken.

De columns over de offensieve binnenaanval en de defensieve buitenaanval waren eigenlijk nog het meest eenvoudig. Feitelijk heb je het daar over de twee oermodellen van de brandweer, en die zijn door een iets andere benadering nog heel wat te verbeteren. Anders lag het bij de defensieve binnenaanval. Hoewel die in de praktijk natuurlijk allang wordt toegepast, ging het nu over het theoretisch kader. En daar is nog best veel aan te onderzoeken en beschrijven. Omdat alleen die conclusie een heel saaie column zou opleveren, heb ik geprobeerd de defensieve binnenaanval in de metafoor van het broekknoopje in de toiletput uit te leggen. Kern van de gedachte was dat er in sommige situaties nog heel veel te winnen valt, dat de eerste reactie dan soms onderdrukt moet worden om nieuwe problemen te voorkomen, en dat je op een veilige manier op zoek gaat naar oplossingen waarmee je je doel alsnog kunt behalen. Heel erg DRA dus.

Waardoor ik opeens op een werktitel kwam voor het assenkruis: Doelmodel Inzetbepaling. Want dat is wat het assenkruis doet: je bepaalt je doel en kiest er een standaardinzet bij. Het zou de eerste

stap moeten zijn in de Eenheden Bevelvoeringsprocedure. Waarbij de eerste keus niet in beton gegoten is. Als het incident vordert, kun je overgaan naar een andere standaard. In die zin is het Doelmodel Inzetbepaling dus een fasenmodel. Je gaat van de fase offensieve buitenaanval naar de fase defensieve binnenaanval. Zodra alles veilig is, maak je het af met de offensieve binnenaanval. Andersom kan ook. Je begint met een offensieve buitenaanval, en als je hem niet houdt ga je over naar de defensieve buitenaanval. Daarmee verlaat je de bronbestrijding, en ligt de focus opeens op het minimaliseren van effectschade. Heel ander doel, heel andere inzet. Ooit. Want zoals ik al zei, er valt nog heel veel onderzoek te doen en uit te zoeken, op te schrijven en te instrueren. Daar zijn nu een aantal werkgroepen in een samenwerking tussen het NVBR en NIFV mee bezig. Als start van een nieuwe doctrine. Eerzaam werk, knoestig werk, stoempend werk. Waar deze columnist pas weer op terug komt als de finish in zicht komt, als de etappe is gewonnen. En dat ik dan eindelijk die oer-journalistenvraag kan stellen: “Jaap, wat ging er door je heen toen je als eerste over de streep ging”?